

Sygn. akt I ACa 1065/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek (spr.)
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek SSA Regina Kurek
Protokolant:	sekr.sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2014 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa W. I.

przeciwko Firmie Handlowej (...). W., R. (...) spółce jawnej z siedzibą w P. oraz J. W. (1)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 4 marca 2014 r. sygn. akt I C 2094/13

- 1. zmienia punkt II zaskarżonego wyroku w ten sposób, że wskazaną w punkcie I tego wyroku kwotę 123.750 zł podwyższa do kwoty 181.250 zł (sto osiemdziesiąt jeden tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych);**
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie;**
- 3. zasądza od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt I A Ca 1065/14

UZASADNIENIE

Powód W. I. w pozwie z 22 lutego 2013r. domagał się w postępowaniu nakazowym zapłaty przez pozwanych F. Handlową(...) J. W., R. (...) sp. jawna w P. oraz J. W. (1) solidarnie na rzecz powoda kwoty 333 750 zł wraz z kosztami procesu.

W uzasadnieniu żądania wskazał, że powoda i spółkę łączy umowa pożyczki z 14 listopada 2012r. w terminach określonych w umowie pożyczki. Natomiast pozwana spółka zobowiązała się do zwrotu kwoty pożyczki w terminie do 31 maja 2012r. oraz do zapłaty na rzecz powoda oprocentowania w wysokości 18% w skali roku płatnego w dniu zwrotu pożyczki.

Jednocześnie umowa pożyczki została poręczona przez pozwanego J. W. (1).

Wobec nieuregulowania długu i stosownie do §5b umowy pożyczki powód 18 września 2012r. wezwał poręczyciela do zwrotu kwoty pożyczki wraz z oprocentowaniem wskazanym w umowie (300 000 zł dług podstawowy i 33 750 zł z tytułu 18 procentowego oprocentowania za okres od 14 listopada 2011r. do 30 czerwca 2012r.). pomimo nieuregulowania należności pozwani uznali roszczenia powoda w dniu 3 października 2013r. w wyżej określonej wysokości.

W dniu 15 marca 2013r. Sąd Okręgowy w Krakowie wydał nakaz zapłaty uwzględniający w całości powództwo.

Zarzuty od nakazu zapłaty złożyli w dniu 8 kwietnia 2013r. pozwani domagając się uchylecia nakazu zapłaty i oddalenia powództwa w całości, a nadto wstrzymania wykonania nakazu zapłaty.

W uzasadnieniu zarzutów pozwani przyznali fakt łączących strony umów i wypłaty przez powoda przedmiotu pożyczki. Wskazali, że umowa stron była dwukrotnie zabezpieczana, a w związku z ostatnim zabezpieczeniem doszło do przesunięcia terminu w spełnieniu świadczenia do dnia 30 czerwca 2013r. Na ostatnią z okoliczności wnieśli o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron.

W dniu 20 grudnia 2013r. powód złożył pismo w którym domagał się utrzymania w mocy nakazu zapłaty co do kwoty 210 000 zł oraz kosztów oświadczając, że cofa pozew w zakresie obejmującym kwotę 123 750 zł, zaliczając tę sumę na poczet długu głównego (90 000 zł) i skapitalizowanych odsetek (33 750 zł). Jednocześnie powód wyraził zgodę na przesłuchanie stron w niniejszym postępowaniu na okoliczność wymagalności roszczenia dochodzonego pozwem oraz zarzucił irrelewantność zarzutów pozwanych wobec treści zgłoszonego żądania.

W motywach swojego stanowiska procesowego wskazał, że:

- w stosunkach między stronami nie doszło do przedłużenia terminu płatności;
- umowa stron przewidywała nie tylko opisane pozwem należności, a to w postaci odsetek kapitałowych oraz odsetek za opóźnienie.

Wskazał, że przed końcem czerwca 2013r. powód dokonał (21 maja 2013r.) wpłaty kwoty 40 000 zł (zwrot kwoty pożyczki) .

Wyjaśnił, że wpłacane przez pozwanego sumy zostały zaliczone w następujący sposób;

- 8 000 zł na poczet odsetek umownych w wysokości 0,1% za każdy dzień opóźnienia zgodnie z § 5b pkt. 5 umowy pożyczki z 14 listopada 2011r. zgodnie ze wskazaniem uczynionym przez pozwanego przy piśmie z 19 kwietnia 2013r (k.100 i 101 akt),
- 50 000 zł na poczet odsetek umownych w wysokości 0,1% za każdy dzień opóźnienia zgodnie z § 5b pkt. 5 umowy pożyczki z 14 listopada 2011r. zgodnie ze wskazaniem uczynionym przez pozwanego przy piśmie z 23 kwietnia 2013r. (k. 102 i 103 akt);
- 100 000 zł wskazana jako spłata zadłużenia z tytułu pożyczki w poleceniu przelewy z dnia 6 maja 2013r. dokonanego imieniem pozwanego przez J. M. tytułem spłaty zadłużenia wynikającego z umowy pożyczki z 14 listopada 2011r. (k.105-106 akt);

- 40 000 zł tytułem spłaty należności głównej (k.107 i 108 akt);
- 20 000 zł tytułem zapłaty części zadłużenia wynikającej z umowy pożyczki (nakaz zapłaty w nin. sprawie k.109 akt);
- 30 000 zł wskazana jako spłata zadłużenia z tytułu pożyczki w poleceniu przelewu z 19 lipca 2013r. (k. 110 akt)

W dniu 28 lutego 2014r. pozwani rozszerzyli zakres swoich zarzutów wskazując, że maksymalna wysokość odsetek została obniżona z dniem 6 czerwca 2013r. do 17% i z dniem 4 lipca 2013r. do 16%.

Jednocześnie wskazali, że w okresie od 19 kwietnia 2013r. do 12 grudnia 2013r. dokonali 7 wpłat należności w wysokości odpowiadającej sumie (8 000 + 5 000 + 100 000 + 40 000 + 20 000 + 30 000 + 50 000) 253 000 zł.

W ocenie pozwanych uwzględniając poziom maksymalnych odsetek wysokość zadłużenia pozwanych wobec powoda nie przekraczała na datę tego wyliczenia sumy 64 358,68 zł.

Wyrokiem z dnia 4 marca 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie uchylił nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w Krakowie w postępowaniu nakazowym w dniu 15 marca 2013r. sygn. INc 95/13 co do kwoty 123.750,00 zł i w tej części postępowanie umarza a w pozostałej części utrzymuje nakaz zapłaty w mocy, zaś nieuiszczonymi kosztami sądowymi, od których uiszczenia pozwani byli zwolnieni obciążył Skarb Państwa.

W motywach orzeczenia wskazał na następujące fakty;

W dniu 14 listopada 2011 r. pomiędzy powodem W. I. jako „Pożyczkodawcą”, a pozwaną Firmą Handlową (...). W., R. (...) spółka jawna z siedzibą w P. jako „Pożyczkobiorcą” oraz pozwanym J. W. (1) jako „Poręczycielem” i PPH (...)Sp. z o. o. z siedzibą w K. jako „Odbiorcą Przekazu” została zawarta umowa pożyczki, zgodnie z którą powód zobowiązał się udzielić pozwanej Firmie Handlowej (...). W., R. (...) spółce jawnej z siedzibą w P. pożyczki pieniężnej w kwocie 300.000,00 zł, zaś pozwana Firma Handlowa (...). W., R. (...) spółka jawna z siedzibą w P. zobowiązała się do zwrotu kwoty pożyczki w całości w terminie do dnia 31 maja 2012 r., powiększonej o oprocentowanie w wysokości 18% w skali roku płatne w dniu zwrotu pożyczki. Zgodnie z postanowieniami umowy kwota pożyczki miała zostać przekazana przez powoda na rachunek bankowy „Odbiorcy Przekazu”, tj. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w K. w ten sposób, iż 100 000,00 zł miało być przekazane w dniu 14.11.2011 r. po wystawieniu weksla trasowanego przez pozwaną Firmę Handlową (...). W., R. (...) spółka jawna z siedzibą w P., obejmującego należność główną 300.000,00 zł wraz z odsetkami, z dopiskiem poręczam dokonany przez pozwanego J. W. (1), a pozostała kwota 200 000,00 zł miała być przekazana najpóźniej do dnia 30.11.2011 r., zaś pożyczkobiorca miał udzielić zabezpieczenia hipotecznego w kwocie 600.000,00 zł. Umowa pożyczki została poręczona przez „Poręczyciela” - pozwanego J. W. (1), który zgodnie z §5b umowy zobowiązał się wobec powoda do wykonania zobowiązania Firmy Handlowej (...). W., R. (...) spółki jawnej z siedzibą w P. wynikającego z umowy na wypadek, gdyby pozwana zobowiązania tego nie wykonała. Powód przekazał kwotę pożyczki na rachunek ustalonego odbiorcy przekazu, tj. (...) sp. z o.o. z siedzibą w K.. Pozwana Firma Handlowa (...). W., R. (...) spółka jawna z siedzibą w P., pomimo upływu wskazanego terminu, nie dokonała zwrotu pożyczki powodowi. Powód pismem z dnia 21.06.2012 r. wezwał pozwaną Firmę Handlową (...). W., R. (...) spółka jawna z siedzibą w P. do zapłaty należności wraz z oprocentowaniem. Pismem z dnia 18.09.2012 r. powód zawiadomił pozwanego J. W. (1) jako poręczyciela o braku spłaty pożyczki przez pożyczkobiorcę, wzywając go do zapłaty kwoty pożyczki wraz z należnym oprocentowaniem.

Pozwana Firma Handlowa (...). W., R. (...) spółka jawna z siedzibą w P. oraz pozwany J. W. (1) w dniu 03.10.2012 r. złożyli oświadczenia, w których uznali swój dług wobec powoda w kwocie 300.000,00 zł tytułem kwoty głównej pożyczki oraz 33.750,00 złotych tytułem oprocentowania od kwoty pożyczki w wysokości 18% w skali roku za okres od dnia 14.11.2011 r. do dnia 30.06.2012 r. Pozwani zobowiązali się spłacić zadłużenie wraz z powołanym oprocentowaniem do dnia zapłaty w nieprzekraczalnym terminie do dnia 22.10.2012 r. Z uwagi na brak spłaty zadłużenia w tej dacie powód ponownie w dniu 24.10.2012 r. skierował do pozwanych wezwanie do zapłaty.

W ocenie Sądu Okręgowego pozwani w zarzutach od nakazu zapłaty ograniczyli się jedynie do ogólnikowych, nie popartych żadnymi dowodami twierdzeń. Wszelkie zaś późniejsze twierdzenia pozwanych, dotyczące zasadności i wymagalności należności dochodzonej pozwem, w tym zwłaszcza powołanych odsetek oraz wnioski dowodowe na ich poparcie, uznać należy za spóźnione. Pozwani, reprezentowani następnie w dalszym toku postępowania przez profesjonalnego pełnomocnika, nie wskazali żadnych okoliczności uprawdopodobniających, iż powołane zarzuty i dowody na ich poparcie nie zostały zgłoszone w zarzutach od nakazu zapłaty bez ich winy bądź, że zachodzą inne wyjątkowe okoliczności, wobec czego podlegają one pominięciu. Wskazać przy tym dodatkowo należy, że żądanie pozwu nie obejmowało odsetek umownych obciążających zgodnie z §5b pkt 5 umowy pozwanego J. W., powód nie dochodził także wydania nakazu zapłaty na podstawie weksla. Pozwani zostali skutecznie pouczeni o treści powołanego art. 493 § 1 k.p.c., zaś wszelkie pisma w sprawie były im prawidłowo doręczane. Z tych przyczyn pominął Sąd wnioski dowodowe pozwanych odnoszące się do powołanych okoliczności. Pominął Sąd nadto, stosownie do art. 302 §1 k.p.c., wobec nieusprawiedliwionego niestawiennictwa pozwanego J. W. (1), wniosek o przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron (zgłoszony w pozwie). W ocenie Sądu przedstawione przez pozwanych w zarzutach od nakazu zapłaty twierdzenia w żaden sposób nie wskazują na zasadność uchylenia wydanego nakazu zapłaty ani w części, ani w całości.

Sąd Okręgowy wskazał, że powód w piśmie z dnia 19 grudnia 2013 r. cofnął pozew w zakresie kwoty 123.750,00 zł wskazując na dokonane w toku postępowania wpłaty pozwanych na jego rzecz (której to okoliczności pozwani nie kwestionowali). Sprawia to, że pozwani winni zostać uznani, pomimo cofnięcia pozwu, za stronę przegrywającą sprawę w tej części – obowiązana do zwrotu przeciwnikowi kosztów procesu.

Apelację od wyroku złożyli pozwani w dniu 28 kwietnia 2014r. zaskarżając wyrok w części utrzymującej w mocy wydany w sprawie nakaz zapłaty.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili;

1.naruszenie przepisów prawa procesowego mających wpływ na wynik sprawy, a w szczególności;

- art.217 § 3 w zw. z art. 227 i art.493 § 1 k.p.c. przez uznanie zgłoszonych dowodów za spóźnione, gdy dowody te posiadają znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

- art.227 i 229 k.p.c. przez pominięcie w toku postępowania przez Sąd I instancji niespornych faktów związanych z dokonywanymi przez pozwanych wpłatami;

- art.328 § 2 k.p.c. przez brak wskazania przyczyn pominięcia w ustaleniach faktycznych okoliczności związanych z wpłatami powoda;

2. naruszenie prawa materialnego, a to art. 5 i 359 k.c. przez ich niezastosowanie;

3. dokonanie błędnych ustaleń faktycznych polegające na pominięciu bezspornych okoliczności faktycznych związanych z zapłatą przez pozwanego na rzecz powoda kwoty 298 000 zł.

Na tych podstawach domagał się zmiany zaskarżonego orzeczenia i uchylenia wydanego w sprawie nakazu zapłaty i oddalenia powództwa.

Strona powodowa wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów. Podtrzymując dotychczasowe stanowiska wyrażane w sprawie wskazała – z ostrożności procesowej - , że po wydaniu orzeczenia przez Sąd I instancji strony zawarły ugodę w dniu 2 kwietnia 2014r. w której -

- pozwani uznali swoje zobowiązania wynikające z umowy pożyczki (odsetki kapitałowe i za opóźnienie) w wysokości wskazanej wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 4 marca 201r. utrzymującego w mocy nakaz zapłaty wydany w sprawie

co do kwoty 210 000 zł i wraz z należnościami objętymi innymi tytułami zobowiązał się do ich spłaty w sposób określony w § 3 umowy.

W dniu 27 października 2014r. powodowie złożyli oświadczenie o cofnięciu pozwu w zakresie dotyczącym kwoty 57 500 zł, a to wobec faktu dokonania przez pozwanych wpłaty kwoty 152 500 zł.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje;

mimo zasadności zarzutów naruszenia prawa procesowego w postępowaniu Sądu I Instancji co do zastosowania art. 493 § 1 k.p.c. (a także art. art.227 i 229 i 328 § 2 k.p.c.), a to wobec bezzasadnego pominięcia przez sąd okoliczności związanych z faktami wpłat części należności przez pozwanych w toku niniejszego postępowania, to jednocześnie pozwani nie wykazali w sprawie, by zarzuty te miały wpływ na treść wydanego w sprawie wyroku, a zwłaszcza w kontekście złożonych przez nich powodowi oświadczeń wiedzy i woli już po wydaniu zaskarżonego orzeczenia, a z których wynika uznanie długu i zobowiązanie jego spłaty na określonych warunkach.

W szczególności pominął Sąd I instancji, że przedmiotem jego rozstrzygnięcia jest stan sprawy istniejący w dacie zamknięcia rozprawy i co za tym idzie znaczenie posiadają fakty związane z zachowaniem stron postępowania w jego toku, które mogło mieć wpływ na treść prawną łączących je stosunków dla urzeczywistnienie wyrokiem normy materialno prawnej (art.316 k.p.c.) . W realiach sprawy okoliczności te łączyły się z zastosowaniem w sprawie art. 451 k.c. Zgodnie z art. 451 § 1 k.c. to dłużnik w pierwszej kolejności (przed wierzycielem) ma uprawnienie do wskazania, który ze swoich długów chce zaspokoić. Wyborowi dłużnika wierzyciel nie może się sprzeciwić, bowiem popadnie w zwłokę (art. 486 § 2 k.c.), chyba że zachodzi sytuacja wskazana w art. 451 § 1 zdanie drugie k.c. W piśmiennictwie podkreśla się, że art. 451 § 1 k.c. uprzywilejowuje dłużnika. Ma on pierwszeństwo w wyborze sposobu zarachowania, a jeśli nawet z tego prawa nie skorzysta, może odmówić przyjęcia pokwitowania od dłużnika (stanowiącego formę wyboru przez wierzyciela sposobu zarachowania) i wskazać własny sposób. Brak ustaleń i ocen prawnych w tej materii – ze swej istoty nie pozostających w związku z treścią zarzutów – nie znajduje usprawiedliwienia w art. 493 § 1 k.p.c., skoro w dacie złożenia zarzutów żadna z wpłat pozwanych nie miała miejsca, a fakty związane z dokonaniem tych czynności wskazał sam powód. W tym kontekście usprawiedliwiona byłaby teza o nierozpoznaniu przez Sąd I instancji istoty sprawy, gdyby nie fakt zgodnych oświadczeń stron postępowania (których prawdziwości pozwani nie zaprzeczyli w postępowaniu apelacyjnym, a zatem i okoliczność ta nie wymagała dowodu jako okoliczność bezsporna) , z których wynika (porównaj treść ugody stron z 2 kwietnia 2014r.(k.191 i nast. akt) fakt uznania przez pozwanych ich długu urzeczywistnionego zaskarżonym orzeczeniem sądowym z zobowiązaniem spłaty na określonych ugodą warunkach. W ostatnim zaś aspekcie istotne są także postanowienia § 7 ugody (k.194 akt) z których wynika, że brak wpłaty ugodzonej należności w terminie do 15 maja 2014r. upoważniał wierzyciela do dochodzenia należności wynikających z łączącego strony stosunku prawnego. W świetle powyższego i niespornego między stronami faktu, że pozwani określonej ugodą wpłaty nie dokonali (w określonym terminie i w pełnej wysokości) celowe rozważania Sądu Apelacyjnego ograniczają się do następujących stwierdzeń;

- pozwani nie wykazali w sprawie (art. 6 k.c.), że sposób zaliczania należności wpłacanych dotychczas powodowi przez pozwanych jest sprzeczny z dyspozycją art. 451 k.c.;

- brak jest podstaw dla uznania trafności zarzutów naruszenia przez Sąd I instancji art. 5 k.c. Powszechnie uznaje się związek zasad współżycia społecznego z regułami moralnymi. Zasady współżycia społecznego są po prostu normami moralnymi, przy czym chodzi o normy regulujące stosunki międzyludzkie. Trudno dociec w czym zachowanie pozwanego kłóci się z tymi zasadami, skoro co najmniej dwukrotnie (3.10.2012r. i 2.04.2014r.) pozwani uznali swój dług. Niezależnie od powyższego podniesienie tego zarzutu jest o tyle chybione, że obrona pozwanego mogła łączyć się określonymi przepisami prawa np. art. 451 k.c., czego w istocie nie podjęto w sprawie , a treść oświadczeń wiedzy o uznaniu długu przekonuje, że zaliczenia dokonywane przez powoda były zgodne z wolą pozwanych. Samo twierdzenie pozwanych, że zaliczenia dokonywane były na poczet kosztów są o tyle irrelewantne, że nie znajdują potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym,

- brak jest podstaw dla uznania zasadności zarzutu naruszenia art. 359 k.c. W szczególności wymagalność wierzytelności głównej stanowi kryterium podziału na odsetki kapitałowe (zwykle, należne za okres przed terminem wymagalności kapitału) oraz odsetki za opóźnienie (należne za okres rozpoczynający się w terminie wymagalności). Ustawodawca wyraźnie ogranicza zastosowanie przepisów o odsetkach maksymalnych do odsetek wynikających z czynności prawnej. Z tym tylko, że w realiach niniejszej sprawy w okresie za który powód doliczył do kapitału określone w sprawie odsetki ich umowna wysokość nie przekraczała wartości maksymalnej, co czyni podniesiony zarzut oczywiście chybionym;

- pomimo braku uzasadnienia zarzutu naruszenia art. 451 k.c. wskazać należy, że apelujący nie wskazał żadnych faktów pozwalających uznać, że wpłaty uiszczane przez pozwanych winny zostać zaliczone w inny od wskazywanego przez powoda sposób. Nie jest przy tym rolą sądu doszukiwanie się wadliwości tych rozliczeń i to w sytuacji w której z wyraźnego oświadczenia pozwanych wynika prawidłowość ustalenia wysokości ich zadłużenia na datę wydania zaskarżonego wyroku,

- fakt zabezpieczenia wierzytelności w postaci hipoteki na nieruchomości nie jest podstawą dla uznania wygaśnięcia zobowiązania pozwanych. Przez ustanowienie hipoteki powstaje odpowiedzialność rzeczowa, która polega na tym, że wierzyciel może dochodzić zaspokojenia swojej wierzytelności z przedmiotu zabezpieczenia w wysokości jego wartości, do tej wysokości bowiem ogranicza się odpowiedzialność dłużnika hipotecznego (art. 65 ustawy o księgach wieczystych i hipotece), co wyklucza tezy zawarte w apelacji pozwanych.

Mając to wszystko na uwadze i uwzględniając stanowisko powoda co do cofnięcia pozwu w związku ze spełnieniem częściowego świadczenia przez pozwanych w toku postępowania apelacyjnego, orzekł Sad Apelacyjny jak w wyroku na podstawie art. 386 § 3 k.p.c. (punkt 1) i 385 k.p.c. (punkt 2).

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.